

Socialna varnost na kmetiji

KAKO SE ZAVARUJEM, ČE OPRAVLJAM KMETIJSKO IN GOZDARSKO DEJAVNOST

Zakonodaja s področja socialne varnosti

Slovenski pravni red omogoča vključitev v obvezna zavarovanja med drugim tudi osebam, ki opravljajo kmetijsko in gozdarsko dejavnost. Trenutno so v Republiki Sloveniji predpisane štiri vrste obveznih zavarovanj: **pokojninsko in invalidsko, zdravstveno, starševsko varstvo** in brezposelnost. Zadnje zavarovanje pa ni predvideno za kmečke zavarovance. Kmetje torej plačujejo tri vrste zavarovanj, ki jih urejajo Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju in Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih. S 1. julijem 2025 pa se uvaja še peto **zavarovanje za dolgotrajno oskrbo**. Višino prispevkov pa ureja Zakon o prispevkih za socialno varnost. Od februarja 2024 plačujemo obvezni zdravstveni prispevek, ki znaša 37,17 EUR – znesek se bo letni usklajeval 1. marca vsako leto z rastjo povprečne bruto plače v RS.

Pokojninski zakon določa prednostni vrstni red za zavarovanje določenih kategorij oseb. Četrty po vrsti so kmetje. Na podlagi 17. člena pokojninskega zakona (ZPIZ-2) se lahko oseba zavaruje kot kmet, če ima zdravstveno sposobnost, ki jo ugotavlja služba medicine dela, če se ne šola in ni uživalec predčasne, starostne, vdovske ali invalidske pokojnine, in če ob vložitvi prijave v zavarovanje dohodek iz kmetijske in gozdarske dejavnosti na zavarovanega člana dosega najmanj znesek, ki je primerljiv z zneskom 60 % povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunanih na mesec, ki ga določi minister, pristojen za kmetijstvo.

Do določitve *dohodkovnega cenusa* se uporablja zadnji veljavni znesek, ki je bil določen leta 2003. Ob preračunu v evre znaša **4.894,06 EUR**. Dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti sestavljajo katastrski dohodek, obdavčljive subvencije za kmetijska zemljišča v uporabi, potencialni tržni dohodki za vino, 70 % pavšalne ocene dohodka na panj, dohodek iz druge dejavnosti, ki so povezane s kmetijstvom (ribogojstvo, perutninarstvo, ipd.) ter dohodek iz dopolnilne dejavnosti na kmetiji. Podatek o tem lahko pridobite na katerem koli uradu finančne uprave.

Postopek prijave

Prijavo v zavarovanje uredite na **prijavno-odjavni službi Zavoda za zdravstveno zavarovanje**. Prijavi - M1 obrazcu priložite naslednja dokazila:

- Potrdilo službe medicine dela o zdravstveni sposobnosti za opravljanje kmetijske dejavnosti, ki ni starejše od 30 dni,
- Potrdilo FURS o dohodkih iz kmetijske dejavnosti,
- Izpis iz RKG, iz katerega izhaja, da ste nosilec/namestnik/član kmetijskega gospodarstva.

Enak postopek velja tudi za tiste kmete, ki ne dosegajo dohodkovnega cenusa, saj jim peti odstavek 25. člena ZPIZ-2 omogoča prostovoljno vključitev v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Zavarovalne podlage, ki jih je treba navesti v M1 obrazcu, so za kmete, ki dosegajo dohodkovni cenzus, 51 za nosilce in 52 za člane kmetijskega gospodarstva, ter 007 in 64 za tiste kmete, ki ne dosegajo dohodkovnega cenzusa. Pri tem šifra 007 predstavlja pokojninsko in invalidsko zavarovanje, 64 pa pokriva zdravstveno zavarovanje in zavarovanje za starševsko varstvo.

Najnižja zavarovalna osnova za kmečke zavarovance v letu 2025 je 60% povprečne bruto plače (60 % od 2.394,92 EUR= 1.436,95 EUR), najvišja pa je 3,5-kratnik povprečne bruto plače (8.382,22 EUR). Predpis o prispevkih določa plačilo prispevka delavca in prispevek delodajalca. To je kmet vse v eni osebi. Višina prispevka za PIZ je 15,5 % od osnove, kar je najmanj 222,73 EUR/1.299,24 EUR, višina za ZZ je 6,89 %, kar najmanj 99,01 EUR/577,54 EUR in prispevek za starševsko varstvo znaša 0,20 % od osnove, kar je najmanj 2,88 EUR/16,76 EUR. Od januarja 2024 pa plačujemo še obvezni zdravstveni prispevek v pavšalnem znesku, ki letos znaša 37,17 EUR, ki se bo v prihodnje poviševal. Od 1. 7. 2025 pa se plačuje še obvezni prispevek za dolgotrajno oskrbo v višini 2 % od osnove, kar je 28,74 EUR/167,64 EUR. Prispevek delodajalca za PIZ pokrije 8,85 % proračun RS. Prav tako ni treba plačati prispevka delodajalca za zdravstveno zavarovanje v višini 6,56 %. Najnižja zavarovalna osnova za kmete se je od leta 2013 iz bruto minimalne plače postopno dvignila na 60 % povprečne bruto plače (leta 2018). Najnižji znesek prispevkov za kmečke zavarovance je 390,53 EUR, najvišji pa 2.098,35 EUR.

Na kratko še o pravicah, ki jih kmečki zavarovanci lahko koristijo iz vplačanih zavarovanj.

Pokojninsko in invalidsko zavarovanje obsega pravico do pokojnine (starostne, predčasne, invalidske, vdovske, družinske, delne), pravice iz invalidskega zavarovanja (poklicna rehabilitacija, pravica do premestitve in dela s krajšim delovnim časom najmanj 4 ure dnevno, začasno nadomestilo, nadomestilo za invalidnost, delno nadomestilo), dodatne pravice (dodatek za pomoč in postrežbo) ter druge pravice (letni dodatek = upokojski regres).

Pravice iz zdravstvenega zavarovanja obsegajo zavarovanje za primer bolezni in poškodbe izven dela, zavarovanje za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni. Pravice pa so plačilo zdravstvenih storitev, nadomestilo plače med začasno zadržanostjo od dela (šeše od 21. delovnega dneva dalje pri kmečkih zavarovancih) in povračilo potnih stroškov v zvezi z uveljavljanjem zdravstvenih storitev.

Pravice iz zavarovanja za starševsko varstvo pa so materinski dopust in materinsko nadomestilo, starševski dopust in starševsko nadomestilo, očetovski dopust in očetovsko nadomestilo, pravica do dela s krajšim delovnim časom in pravica do plačila prispevkov za socialno varnost zaradi starševstva.

Zavarovanje za dolgotrajno oskrbo poleg osnovnih pravic do oskrbe na domu, oskrbe v instituciji, oskrbovalca družinskega člana ali denarnega prejema omogoča tudi dodatni storitvi e-oskrbe in storitve za ohranjanje in krepitev samostojnosti, ki delujejo preventivno in omogočajo, da posameznik čim dlje ostaja v domačem okolju.

UPOKOJENCI IN OPRAVLJANJE DOPOLNILNE DEJAVNOSTI NA KMETIJI

Upokojenci, pa tudi osebe, ki niso kmečko zavarovane plačujejo kot osebe, ki opravljajo dejavnost kot postranski poklic, plačujejo mesečno po 10. točki 17. člena 0,53 % od povprečne plače v RS (PP) 12,66 EUR in 6,36 % od 25 % PP po 55.a členu ZZVZZ, kar znaša 37,97 EUR. Po zakonu o dolgotrajni oskrbi pa plačujejo takšni nosilci dopolnilne dejavnosti na kmetiji od 1. 7. 2025 dalje še pavšalni znesek 1 % od 25 % povprečne bruto plače za oktober preteklega leta - trenutno znaša 5,97 EUR.

Upokojenci, ki so nosilci dopolnilne dejavnosti na kmetiji in so mlajši od 63 let, so omejeni z višino dohodkov. Slednji ne smejo presegati dohodkovnega pogoja za vstop v zavarovanje kot kmet, sicer se šteje, da je ponovno začel opravljati drugo dejavnost ali dopolnilno dejavnost na kmetiji in njegov dohodek iz te dejavnosti in dobi lastnost zavarovanca. Dohodkovni pogoj pa je trenutno 4.894,06 EUR (= dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti in dobiček iz dopolnilne dejavnosti na kmetiji).

Polona Starc, univ. dipl. prav.
Svetovalka specialistka I
KGZS – Zavod CE
polona.starc@ce.kgzs.si
Tel.: 03 490 75 88, 051 420 657